

- **prof. dr hab. Krystian Heffner - Katedra Gospodarki Przestrzennej i Środowiskowej, Uniwersytet Ekonomiczny w Katowicach**
- **Czy jest przyszłość dla małych miast w Polsce?**
- **07.11.2019, 10:00-12:00**
- **sala im. J. Brudzińskiego w Pałacu Kazimierzowskim na Kampusie Głównym UW**

Małe miasto” najczęściej jest definiowane wg kryterium ludnościowego. Przeważa opinia, że są to ośrodki posiadające prawa miejskie i populację nieprzekraczającą 20 tys. osób; te z ludnością do 5 tys. mieszkańców, traktuje się jako bardzo małe.

W krajach Unii Europejskiej (także w Polsce), zbiór miast ilościowo jest zdecydowanie zdominowany przez ośrodki małe. Wprawdzie ich łączny potencjał ekonomiczny, demograficzny czy społeczny jest nieporównywalnie mniejszy niż dużych miast i metropolii, jednak wymiar ilościowy i stosunkowo równomierny rozkład przestrzenny oraz istotny potencjał ludnościowy (ponad 20 % ludności miejskiej, ok. 12 % populacji Polski) sprawia, że ich znaczenie w procesach rozwoju, a w szczególności stymulowaniu sfery lokalnej – trudno przecenić. Pozycja małych miast w układach osadniczych Europy przez długi czas bazowała na obsłudze otaczających terenów wiejskich. Współcześnie wiele, spośród tradycyjnych funkcji małych miast, zostało przejętych przez większe ośrodki i nowe struktury gospodarcze (np. centra usługowe zlokalizowane na obrzeżach dużych miast). Głównym problemem jest oderwanie się od własnego zaplecza gospodarczego i postępująca ewolucja funkcji przeważająco w kierunku mieszkalnictwa i elementarnych usług, częsty jest też zanik usług publicznych.

Problemy utrudniające funkcjonowanie małych miast:

- stagnacja gospodarcza małych miast, wiążąca się z monofunkcyjnością przemysłową i słabnącą rolą obsługi rolnictwa;
- negatywne procesy demograficzne i depopulacja wsi, ograniczające potencjał lokalnych rynków;
- brak istotnych zmian jakościowych na wiejskim rynku pracy (w tym bezrobocie) inicjujący odpływ migracyjny oraz rosnące zagrożenia społeczne;
- słaba akumulacja kapitału, dekapitalizacja majątku produkcyjnego, usługowego i mieszkaniowego uniemożliwiająca inicjowanie zmian;
- degradacja układu miejskiego, często poprzez nieprzemysłane lokalizacje inwestycji i słabe wykorzystanie elementów wartościowych (np. struktur zabytkowych);
- słaba dostępność komunikacyjna, paradoksalnie często pogłębiana przez unowocześnianie infrastruktury transportu.

Wiele małych ośrodków miejskich podejmuje próbę przededefiniowania swojej roli i miejsca w strukturach gospodarczo-przestrzennych regionów, poszukując nowych impulsów rozwojowych i szans na poprawę warunków życia społeczności lokalnej. Strategicznym celem tych działań powinien być nie tyle rozwój małych miast w aspekcie ilościowym (np. wzrost populacji), ile raczej podniesienie jakości życia i ich atrakcyjności, istotna poprawa warunków życia oraz wzrost zamożności mieszkańców.